

*Στο πλαίσιο του διακρατικού προγράμματος «Combating Youth Unemployment and Addressing the Needs of NEETs» (SOCIALNEET) στο οποίο συμμετέχουν φορείς από επτά χώρες με επικεφαλή εταίρο το «INMEKO» και την υποστήριξη της ΠΕΣΚΟ έγινε ημερίδα με θέμα η «**θεσμική ζήτηση θέσεων εργασίας μέσω των κοινωνικών επιχειρήσεων**» .*

Η φιλοσοφία του προγράμματος αυτού κινείται έξω από τις συνήθειες πρακτικές στο χώρο και εισάγει μια καινοτόμο προσέγγιση η οποία βασίζεται στη μόχλευση του κοινωνικού κεφαλαίου και των ανενεργών πόρων οι οποίοι πηγάζουν από τις συλλογικότητες που δρουν στον κοινόκτητο χώρο. Δεδομένου ότι, είναι μάταιο να περιμένει κανείς τη χρηματοοικονομική μόχλευση της αγοράς για την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας είναι απαραίτητη προϋπόθεση η θεσμική ζήτηση προϊόντων υπηρεσιών και για την βιωσιμότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Στην Ελλάδα μολονότι, η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια προβάλλεται ως εναλλακτική πολιτική στην αντιμετώπιση της ανεργίας οι όποιες προσδοκίες δεν έχουν ουσιαστικό αντίκρισμα. Κι αυτό γιατί στο συγκεκριμένο τομέα υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Η προβαλλόμενη δημιουργία προσφοράς και μόνο κοινωνικών επιχειρήσεων δεν αποτελεί επαρκή συνθήκη για να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας.

Έτσι η προσφορά στη συγκεκριμένη περίπτωση, κατά το δόγμα της νεοκλασικής θεωρίας δεν δημιουργεί αυτομάτως την αναμενόμενη ζήτηση. Αντίθετα είναι προφανής η ανάγκη και η προϋπόθεση της θεσμικής στήριξη της ζήτησης προϊόντων και υπηρεσιών των κοινωνικών επιχειρήσεων, πέραν του αυτοματισμού της αγοράς. Το βλέπουμε καθαρά ότι μόνο οι συνεταιρισμοί που στηρίζονται από μεγάλες συλλογικές ενώσεις και συλλογικότητες είναι βιώσιμοι.

Όταν αντικειμενικά απουσιάζει η χρηματοοικονομική μόχλευση της αγοράς, όπως συμβαίνει ύστερα από την παρατεταμένη κρίση, απαιτείται τουλάχιστον πολιτική μόχλευσης ανενεργών πόρων και κοινωνικού κεφαλαίου, καθώς και συνέργειες με τις μεγάλες κοινωνικές συλλογικότητες και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αυτό το ρόλο της μόχλευσης της θεσμικής ζήτησης μπορούν να το παίξουν οι μεγάλες Καταναλωτικές οργανώσεις, συνδικάτα, οικολογικές και πολιτιστικές Ενώσεις. Ο ξεχωριστός ρόλος και διακεκριμένος των κοινωνικών επιχειρήσεων που υποστηρίζονται από τις κοινωνικές συλλογικότητες είναι να μετασχηματίσουν τους ανενεργούς υλικούς και ανθρώπινους πόρους σε ενέργεια παραγωγικότητας και οικονομικής δράσης.

Το υπουργείο εργασίας το οποίο διαχειρίζεται την υπόθεση της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα, βρίσκεται μακράν αυτής της προσέγγισης και χωρίς να διαθέτει μια πολιτική ζήτησης και θεσμικής παρέμβασης. Αντίθετα καλλιεργεί θελημένα ή αθέλητα μια πολιτική αυταπάτη ότι οι άνεργοι μπορούν να γίνουν κοινωνικοί επιχειρηματίες εάν κάνουν απλά ένα κοινωνικό συνεταιρισμό. Δεν αναγνωρίζει την σημασία της ζήτησης από το δημόσιο τομέα και Τ.Α και δεν είναι τυχαίο που έχει αποτύχει ολοσχερώς στη πολιτική για την κοινωνική οικονομία, παρουσιάζοντας για χρόνια τώρα μηδαμινά αποτελέσματα.

Ασφαλώς, η εικόνα δεν είναι ίδια σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, υπάρχουν και ελπιδοφόρα

παραδείγματα. Έτσι αντλούμε εμπειρίες από τα πιο επιβλητικά και επιτυχημένα παραδείγματα που είναι οι ενεργειακές κοινότητες οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί τα αλληλασφαλιστικά ταμεία και οι συνεταιριστικές τράπεζες. Όλα αυτά όμως πρώτα από όλα εξασφαλίζουν για τις κοινωνικές επιχειρήσεις θεσμική ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών ως απαραίτητη προϋπόθεση για την βιωσιμότητα τους.

Αφού παραδεχθούμε λοιπόν αυτή την αλήθεια, οφείλουμε να παρουσιάσουμε με συγκεκριμένο τρόπο, σε κάθε τομέα που μπορεί να αναπτυχθεί η ζήτηση σε προϊόντα και υπηρεσίες μέσω της κοινωνικής οικονομίας.

Στο τομέα της Τ.Α. με την διάθεση των ανενεργών πόρων, σε εκτάσεις, κτίρια, αγροκτήματα, σχολάζουσες γαίες, δασικές εκτάσεις, πάγιο εξοπλισμό για την κοινωνική επιχειρηματικότητα μπορούν να δοθούν ισχυρά κίνητρα για την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Στο τομέα της αγροδιατροφής και της κατανάλωσης, με πρωταγωνιστές τις ομοσπονδίες Συλλόγων, τις ενώσεις Παραγωγών -καταναλωτών μπορούν να δημιουργηθούν δίκτυα συνεργασίας και διακίνησης προϊόντων, χωρίς μεσάζοντες αλλά και στην βάση της κοινωνικά υποστηριζόμενης Γεωργίας.

Στο τομέα της πράσινης ενέργειας με τις ενεργειακές κοινότητες μπορούν να αξιοποιηθούν δημοτικά κτίρια και σχολεία, για ενεργειακή αυτάρκεια των Δήμων αλλά και να δημιουργηθεί ζωντανό παράδειγμα σε κάθε Δήμο ώστε να οργανωθούν οι δημότες στην συνεργατική παραγωγή ενέργειας και να εξοικονομήσουν σημαντικούς πόρους για κάθε νοικοκυριό.

Στο τομέα της ψυχαγωγίας του πολιτισμού και της πολιτιστικής επιχειρηματικότητας υπάρχει επίσης έδαφος για οικονομική δραστηριότητα χωρίς Μεσάζοντες. Οι οργανώσεις της Κοινωνίας Πολιτών, οικολογικές, πολιτιστικές, καταναλωτικές και ανθρωπιστικές μπορούν να παίξουν σπουδαίο και αποφασιστικό ρόλο για να υποστηριχθούν οι κοινωνικές επιχειρήσεις.

Στο τομέα της υγείας με δεδομένες τις αυξημένες ανάγκες θα υπάρξει ενίσχυση της ζήτησης εάν παραχωρηθούν δημόσια κτίρια και υποδομές που βρίσκονται σε αδράνεια και δεν λειτουργούν προσφέροντας αυτές τις υποδομές σε αντίστοιχες κοινωνικές επιχειρήσεις.

Στο τομέα διαχείρισης του μεταναστευτικού υπάρχουν πόροι για το προσφυγικό-μεταναστευτικό που ως σήμερα καταλήγουν είτε σε αναποτελεσματικές κεντρικά σχεδιασμένες κρατικές πολιτικές που καταναλώνουν πόρους χωρίς να παράγουν ούτε την αυτοεξυπηρέτηση τους σε υπηρεσίες εστίασης καθαριότητας και προστασίας του περιβάλλοντος. Η αποκέντρωση του μεταναστευτικού στις τοπικές κοινωνίες και η απασχόλησή τους μέσα από την κοινωνική επιχειρηματικότητα θα έχει διπλό όφελος: συμμετοχή στο εισόδημα αλλά ομαλή δημιουργική ένταξη.